

Buitengewoon 3: buitengewone vrede
Kerntekst: Jesaja 9:1-6

- Lezing: Jesaja 8:21-9:6

[21] Moedeloos en hongerig zullen de mensen door het land zwerven. Ze zullen honger lijden en in hun woede de koning en hun God vervloeken. Ze kijken omhoog [22] of staren naar de grond, maar overal heerst verstikkende duisternis; donker en somber is het, nacht overal. [23] En wie daardoor omsloten wordt, zal niet ontkomen.

Zoals het land van Zebulon en Naftali
in het verleden smadelijk bejegend is,
zo wordt weldra eer bewezen aan de kuststreek,
het land aan de overkant van de Jordaan
en het domein van andere volken.

Jesaja 9

[1] Het volk dat in duisternis ronddooft
ziet een schitterend licht.

Zij die in het donker wonen
worden door een helder licht beschenen.

[2] U hebt het volk weer groot gemaakt,
diepe vreugde gaf U het,
blijdschap als de vreugde bij de oogst,
zij jubelen als bij het verdelen van de buit.

[3] Het juk dat op hen drukte,
de stok op hun schouder, de staf van de drijver,
U hebt ze verbrijzeld, zoals Midjan destijds.

[4] Iedere laars die dreunend stampte
en elke mantel die doordrenkt is van bloed,
ze worden verbrand,
ze vallen ten prooi aan het vuur.

[5] Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij rust op zijn schouders.
Deze namen zal hij dragen: Wonderbare raadsman,
Sterke God, Eeuwige vader, Vredevorst.

[6] Groot is de heerschappij en zonder einde de vrede
voor de troon van David en voor zijn koninkrijk;
ze zijn gegrondvest op recht en gerechtigheid
en staan vast voor altijd en eeuwig.
De HEER van de hemelse machten
brengt dit in zijn vurige liefde tot stand.

Preek

Slide: Buitengewone vrede

Lieve mensen,

Hier gaat het over. Buitengewone vrede. Dat is wat we in onze wereld nodig hebben. Want alle pogingen om vrede te stichten. Tussen Israël en de Palestijnen. Tussen Rusland en Oekraïne. En al die andere oorlogshaarden. Al die regio's vol haat en moord, onderdrukking en geweld. Pogingen om vrede te stichten mislukken. En als er al een bestand is, dan is het vaak heel kwetsbaar en zo geschonden. We hebben behoefte aan buitengewone vrede.

Dat verlangen zie je overal terug. Op deze poster van Loesje, bijvoorbeeld:

Slide:

In een interview van NOS Nieuwsuur met de filosoof en schrijver Yuval Harari komt de volgende passage langs:

Slide: De aanslagen op de kibboetsen en het muziekfestival en de beelden daarvan hebben een enorme psychologische impact, zegt Harari. Israëliërs lijden zo erg dat ze geen ruimte hebben voor ander leed. "Ze zijn psychologisch niet in staat om zich de pijn van een ander voor te stellen of te erkennen."

Tegelijkertijd zegt hij: "Ik denk dat hetzelfde geldt voor de Palestijnen, dat zij ook enorme pijn lijden. En ik verwacht dat ze daardoor op dit moment de pijn van de Israëliërs niet kunnen erkennen."

Ontmenselijking ... afstand nemen. Dat maakt moord en doodslag gemakkelijker te verantwoorden voor jezelf. Maar het escaleert alleen maar. Je verplaatsen in de ander. Door de ogen van je vijand naar de situatie kijken. Dat is voorwaarde voor vrede. En dat is precies de boodschap die Bijbel ons leert. De wintertijd is weer ingegaan en dus leven we langzaam maar zeker weer toe naar Kerst. En daar gebeurt toch het ultieme 'je verplaatsen in de ander'. God wordt mens. Niet dehumaniseren, niet ontmenselijken. Maar menswording. God gaat letterlijk aan onze kant staan. Dat is nodig voor vrede op aarde. Waar de engelen van zingen in de kerstnacht.

En dat is wat Jesaja al aankondigt.

...

For unto us a child is born, zo zingt de Messiah van Händel prachtig. En die 'us' – een kind is ons geboren, die 'ons' – dat wordt daarvoor beschreven. Jesaja ziet de wereld van die tijd en die lijkt ongelooflijk veel op die van ons nu. Duisternis, mensen dolen, dwalen rond. Weten niet waar ze het zoeken moeten. We komen ze tegen in onze stad en op de nieuwsprogramma's. Maar ook in onze eigen levens gebeurt het. Soms is het leven zo'n zoektocht. En de toekomst duister.

Jesaja heeft het over mensen die wonen in het donker. Geen sprankje licht. En hij benoemt de gebieden waar nu de Palestijnen wonen. Waar blinde paniek en allesverzengende haat zich vermengen tot een duistere plek. Waar wraakzucht mensen verblindt en woede de blik beperkt. Waar vind je vrede? Waar is hoop?

Jesaja ziet stampende laarzen. Bloeddoordrenkte mantels. Oorlogsuitrusting. Strijd en verwijdering. Onderdrukking. Een juk op je schouder, gebukt en gebutst door het leven. Stokslagen en marteling. Het is dus een donker beeld dat Jesaja schetst. En vrede? Vrede lijkt ver weg.

Maar vergis je niet. Er is een uitweg! Wel een uitweg die niet voor de hand ligt. Waar komt er licht? Waar stopt de duisternis en de oorlog? Want het kwaad zal vergaan. Dat belooft God hier. God kan niet leven met onrecht. Hij belooft: al het oorlogstuig zal op de vuilnisbelt belanden. Ja, eerder al had Jesaja gezien dat zwaarden omgesmolten werden tot tuingereedschap. Dat speren werden gevormd tot snoeischaars. (4:2)

Slide:

Dit beeld staat voor het gebouw van de Verenigde Naties in New York. En dat gaat over die belofte. Maar het lukt maar niet. Oorlog raakt de wereld niet uit. Hoe goed de intenties van mensen ook zijn. En dus is de vraag: hoe dan wel? Hoe ziet Jesaja het gebeuren dat oorlogen stoppen en er echte vrede komt?

Het antwoord is verrassend ontwapenend. Een kind wordt geboren. Een kind! Tegenover gegier van raketten, het gezoem van drones en geratel van tanks zet God een kind. Kwetsbaarheid zal winnen.

Ergens anders zegt een profeet: niet door kracht, niet door geweld, maar alleen met hulp van mijn geest (Zach.4:6). Zo komt het beloofde kind ter wereld

Kijk, dat kind is wel kwetsbaar, maar niet weerloos. Hij krijgt prachtige namen.

- Wonderbare raadsman: Hij is advocaat en neemt het voor je op bij God. Maar Hij is ook raadgever bij moeilijke beslissingen. Zoals belangrijke mensen spindokters om zich heen hebben en allerlei adviseurs.
- Sterke God: daarin kun je al zien hoe God zelf zich met jou en mij vereenzelvigd. Met al zijn kracht kiest Hij er voor om aan onze kant te gaan staan. Te kijken door onze ogen. Te voelen wat wij ervaren.
- Eeuwige vader: in Jezus komt de eeuwigheid de tijd binnen. Je wordt opgetild en verbonden met veel grotere dingen dan jij kunt bevatten.
- Vrededorst: Hij gaat de weg van vrede: uiterste zelfopoffering als diep bewijs van liefde. En Hij wijst de weg van vrede. Zijn woorden bevatten aanwijzingen voor ons om personen van vrede te zijn.

Over die vier namen is nog veel meer te zeggen. Wellicht een keer een preken-serie. Maar wat vooral bij mij blijft resoneren is, dat God een kind geboren laat worden. En dat kind brengt licht en vrede. En die vrede zal zonder einde zijn, zegt de profeet. Dat betekent eindeloos in tijd, maar ook over heel de wereld. Buitengewone vrede komt het kind brengen.

Niet alleen geestelijk. Dat de relatie met God hersteld wordt. Nee, dat kind maakt het ook heel concreet. Als Jezus groot geworden is, dan vertelt Hij hoe het werkt. Wat de weg van vrede is.

In de Bergrede legt Hij zijn principes neer. Nederigen van hart. Zachtmoedige mensen, vol barmhartigheid. Mensen die zoeken naar recht. Die zijn gelukkig, zegt Jezus. Díé zullen de aarde beërven. Keer je andere wang toe. Bid voor je vijanden. Dat is de weg van Jezus. Zo sta je in het leven als volgeling van hem.

En natuurlijk, hiermee los je geopolitieke spanningen niet op. Daar komt veel meer bij kijken. En toch is dit precies wat Yuval Harari als begin van een uitweg ziet. Dat je je verplaatst in de ander. Dat is precies wat gebeurt met Kerst. Het tégendeel van de ontmenselijking die in vuile oorlogen vaak gebruikt wordt. God leert ons een tegenbeweging. Dat je door de ogen van je vijand kijkt naar de situatie. Dat je door zijn of haar ogen kijkt naar je eigen houding, daden en woorden. Dat je probeert te voelen wat de ander voelt.

Straks krijg je aan het einde van de dienst de zegen mee. Die zegen eindigt met het woordje 'vrede'. Jullie gaan als personen van vrede de kerk uit. Ik hoop en bid dat je vrede kunt brengen in je omgeving. Klein begin misschien. Dat je in een gepolariseerde samenleving juist niet teveel op je strepen gaat staan. En dat dat als een olievlek mag werken in onze stad en in de wereld.

Amen